

Celo leto	12 K
Pol leta	6 K
Četrt leta	3 K
Mesečno	1 K

se računijo s 15 vin. od 6 redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Sadovi brezverstva.

Vsaj vsako leto enkrat postane lahko miseln, razkošje življenja vživajoč Francoz zamišljen: ko izidejo statistike o vsakoletnem izumiranju francoskega naroda. Te suhe številke govore za vsakega na svoj rod ponosnega Francoza grozne besede. V duši zadoni sentimentalni akord in pred pogledom v bodočnost se zgrozi potomec slavnih Galcev. Toda le hip. Poželjenje po izžitju je že preveč prešlo v meso in kri. moralne dolžnosti napram narodu kot celoti so se že preveč vtople v sebičnosti lastnega „jaza“, da bi prišlo do resnega preobrata. Z odurnim materializmom prenasičeno brezidejno brezverstvo je že otopilo vsa plemenitejša, vzvišenejša čustva in tlačilo človeškega duha k tlom, da živi samo trenutku, brez pogleda v prihodnost. Nič več ne zagospoduje v Francozih prešerno častihlepje obnoviti slavno zgodovino svojih prednikov, nič več jih ne podžge ljubosumnost na druge narode, da bi si zagotovili venec kulturnega prvenstva za bodoče decenije. Mrzli dihi brezboštva, ki je zavel preko lepe francoske dežele, je zamoril vsa toplejša, pristranejša razpoloženja in s posurovelo in brezbrizno topostjo dopušča Francoz, da se število njegovega naroda krči, da suhoparni matematiki na podlagi statistik že računajo, kdaj bo francoski narod izumrl. Te resnice so gotovo žalostne, a tem gromkejši opomin za druge narode, ki se morajo ob tem svarečem vzgledu pač spametovati in zastaviti vse sile, da obvarujejo svoje ljudstvo pred neozdravljivim okuženjem z brezverstvom. Kdor ljudi bi svoj narod, hoče njegovo dobrobit in njegov obstoj, mora postati tudi klicatelj v boju proti izsesarajočemu in uničujočemu ateizmu.

V naslednjem podamo nekoliko suhih števil:

Pariški list „Temps“ je objavil znamenito statistiko o številu rojenih in umrlih, o porokah in razporokah v posameznih pokrajinah Francije v pretečenem letu.

Glasom te statistike je od 87 okrajev Francije le 17 okrajev, v katerih je bilo več rojencev, kakor umrlih in sicer so to, kar je značilno, izključno le obmejni okraji, kakor: Pas de Calais in Nord ob belgijski meji, Meurthe-et-Moselle, Vosges in Belfort ob nemški meji, Doubs ob švicarski meji in Alpes Maritimes ob italijanski in Passes-Pyrenees ob španski meji; k tem še pride departement Laudes, ki meji ob severni strani na departement Passes-Pyrenees, nadalje okraji Vendee in sosedni okraji Deux-Sevres, Vienne, Haute Vienne, Morbihan, Cotes du Nord, Finistere in slečnjič departement Seine-interieure. V oči pada, da leže vsi ti okraji, izvzemši edino le dva okraja, ob mejah Francije. Najugodnejše številke izkazujejo okraji ob belgijski meji, za tem oni v Bretanji. Od vseh pasivnih okrajev je pa najslabši okraj Seine, v katerem je glavno mesto Pariz. Na prebivalstvo, ki šteje 4.154.042 duš, je prišlo pretečenega leta samo 42.926 porok, 2901 razporok, potem 74.457 rojencev in 77.476 umrlih, torej je 3019 več umrlih, kakor rojenih. Zatem pridejo sosedni okraji.

Grozne so številke, ki tvorijo skupno bilanco ljudskega gibanja na Francoskem: Vsega prebivalstva je bilo 39.601.509 duš, porok 307.788, razporok 13.058, rojenih 742.114, umrlih 776.983.

Potentakem je na Francoskem v pretečenem letu umrlo 34.869 ljudi več, kakor jih je bilo rojenih; od vsakih 10.000 Francozov v začetku leta je bilo ob koncu leta le 9991 Francozov, če vpoštevamo rojence in umrle.

Med tem, ko je padlo prebivalstvo Francije v zadnjem letu za 9 oseb pri vsakih 10.000, je naraslo isto na Nizozemskem za 150, na Nemškem za 136, v Italiji za 133, na Norveškem za 125, na Ogrskem za 119, na Angleškem za 115, v Avstriji za 109, na Švedskem za 108 in v Belgiji za 85 oseb pri vsakih 10.000.

Med tem, ko je padlo število prebivalstva na Francoskem za 34.869 oseb, je naraslo v Nemčiji za 879.113, v Italiji za 461.771, v Angliji za 413.779, v Avstriji za 321.310, na Ogrskem za 252.210, na Nizozemskem za 88.910, v Belgiji za 63.687, na Švedskem za 59.291 in na Norveškem za 29.548 prebivalcev.

Te številke pač resno govore, kam je dovedlo Francijo razkristjanjenje, protiverska gonja in nepravnost ljudstva. Iz šol so pometali vsako znamenje svetega križa, samostane in cerkve so zaprli, de-

loma jih spremenili v javna poslopja, duhovnike in redovnike iztirali iz dežele, po ulicah glavnega mesta Pariza leta na tisoče otrok, ki še niti zakramenta sv. krsta niso prejeli. Zakoni se sklepajo pred državnimi uradniki, zato ni čuda, da je toliko razporok; mož se naveliča žene, žena ne mara več moža, oba gresta narazen, a otroci podivjajo, ker nimajo nobene domače, pa tudi sploh nobene verske vzgoje.

S protiverskimi spisi, z brezbožnim časopisjem, s pornografičnimi proizvodi se že desetletja sistematično demoralizira sicer plemeniti francoski narod in zabredel je v močvirje, ki ga zamorejo podane številke le približno označiti.

In takšen eldorado, takšno obljubljeno deželo si žele liberalci in rudečkarji pri nas in po drugod! Zabraniti moramo, naj velja, kolikor hoče!

Nemška misel v svetovni politiki.

Bili so časi, ko so dosti govorili in pisali o Bismarcku in njegovih dalekosežnih idejah, s katerimi je takorekoč poplaval ves nemški svet. Že po svoji naravi dokaj ponosni in visoki nemški gospodje so se čutili sedaj še toliko bolj poklicane, da reformirajo svet, da vtisnejo pečat svoje kulture vsem bližnjim in daljnim narodom. Proti jugu do Adrije, proti vshodu do Orjenta in še kolonije v drugih delih sveta, to so bile dalekosežne ideje nemških politikov preteklih desetletij in so še danes, če tudi se te stvari ne trobijo tako glasno v svet, a zato se potihoma dela.

Nekakov obračun nemškega svetovnega dela in narodne zmožnosti na tem polju vam podaja pred kratkim izšla knjiga znanega političnega pisatelja dr. Pavla Rohrbacha z naslovom: „Der deutsche Gedanke in der Welt.“ Knjiga je vzbudila med Nemci veliko zanimanje in je vredna, da se pečamo tudi mi nekoliko ž njo, saj so Nemci naši prvi sosedje na severu. Veliko svetovno nalogo imajo Nemci po mnenju pisatelja Rohrbacha. Oni so postavljeni v svet in med narode, da dvignejo нравno, moralno krepko, ne le pri sebi, temveč v celem človeštvu. In tako pomagajo oni človeštvu korak naprej in vtisnejo tej perijodi znak svoje narodne misli. Nemški narod ni pa več slabotni, šibak; Nemci so že tako trdni in močni, da si lahko lastijo pravico, govoriti poleg Angležev v svetovnem parlamentu precej krepko besedo. Seveda ne smejo ostati pri tem, kjer so sedaj, pravi pisatelj dalje, ampak morajo skrbeti za razvoj, skrbeti, da se nemška misel vedno bolj krepi in širi. Kakor hitro bi le nekoliko popustili, bi izgubili ves svoj pomen in padli bi nazaj na mesto, kjer so bili, to je, njih pomen in veljavo bi ne bila več svetovnega, ampak le omejenega, lokalnega pomena. Narod mora dalje in dalje: svetovni trg in svetovno gospodarstvo si mora obdržati, kajti le tako potem lahko izvršuje tudi svoje kulturno poslanstvo. Kako velikega pomena je materialna podlaga za kulturni razvoj, tega marsikdo noče verjeti. Pisatelj Prus piše o tem v svoji povesti „Straža“ in povdarja tam, da se narod brez denarnih, materialnih sredstev kulturno ne more dvigniti. To je pravi stari pregovor: „Primum vivere deinde philosophari.“ Tudi dr. Rohrbach polaga Nemcem ta moment na srce. Kulturno bodo le tedaj v resnici močni, ako bo število ljudstva, blagostanje, industrija in trgovina cvetela, kajti brez teh faktorjev se ne da na noben način doseči kaj trajnega, stalnega.

V zadnjih letih je važen konflikt Nemcev z Angleži. Dr. Rohrbach je mnenja, da bi se Nemci, ako se ravnajo po njegovih nastrehih, prav lahko postavili Angležem po robu in bi bili ravno tako zmorni zastopati svetovno kulturo. Sicer pa bere ta pisatelj svojim rojakom tudi nekoliko levite in konstatira nekatera negativna dejstva, ki so kot cokolja na nemškem svetovnem vozičku. Obžaluje, da niso vsi pod enim vladarjem, da imajo dve konfesiji, da so se razmeroma jako pozno oglasili pri svetovnem koncertu itd. Sicer to ne gre vse na rovaš naroda kot takega, ker so bili tu tudi zunanji faktorji odločevalni, a pisatelj potiplje Nemce tudi na obisti in jim očita nekatere prav osebne ali recimo domače, narodne pregrehe. Prva taka napaka nemškega naroda je, da nima v prvi vrsti smisla za celokupnost, ampak

le za razredno politiko, da se drži vsak svojega stanu kot Indijci svojih kast. Dalje očita dr. Rohrbach nemškemu narodu, da ni dovolj požrtvovalen, da se boji odgovornosti in posebno osebnih žrtev. Tedaj egoizem in nerazumevanje skupnih narodnih potreb. Mi bi skoro protestirali, zakaj na svojem telesu čutimo, da se tega Nemcem res ne more očitati. A našim rojakom bi radi priporočili te vrstice, kajti pri nas bo v tem oziru pač treba reči: Nostra maxima culpa!

Poleg negativnih strani so seveda tudi pozitivne. Nemški narod narašča in se množi od dne do dne in vsakoletni prirastek pomeni približno en milijon Nemcev več. Že samo to dejstvo sili Nemce, da si iščejo tal izven ožje domovine, da si pridobijo svetovni trg, da razširijo svojo industrijo po vseh delih sveta. Če bi začelo iti število rojstev nazaj, ali tuhi če bi ostalo več časa na isti višini, bi pomenilo to za nemški narod velik udarec. Kajti le vedno naraščujoče število mu daje pravico, da se izvršuje med narode, ki imajo svetovni pomen. V drugi vrsti pride v poštev velikanski napredek nemške trgovine in industrije, ki se je dvignila v zadnjih desetletjih naravnost epohalno. Povsod skušajo nemške tvrdke že delati konkurenco angleškim firmam in reči se mora, da z velikim vspehom. Razne angleško-nemške prakse imajo svoj vir ravno v veliki konkurenci, ki jo dela nemška industrija angleški na svetovnem trgu. In to bi se dalo še povzdigniti, meni dr. Rohrbach, ako bi Nemci imeli malo več svetovnega duha. Preveč so že razcepljeni v razne stanove in kaste in enoten svetovno-naroden duh jih še ni prevzel zadostno.

Najhujši nemški nasprotnik je, kakor že rečeno, Anglež. In pisatelj pravi prav resno svojim sorjakom, da bo nekega dne stal narod pred alternativo: ali se udati, ali izpodbiti Angleže popolnoma. In za ta drugi slučaj je treba, da so temeljito pripravljene, ker drugače bi bila blamaža na njih strani. Sicer pa je za sedaj neverjetno, da bi Angleži začeli kak odprti boj proti Nemcem, da bi tako pobili nadležnega konkurenta. In ako bi to tudi storili, pa imajo Nemci za seboj svoje resno in smotreno delo, nemško znanost in oboroženo vojsko: tri faktorje, katerih nikakor ne gre podcenjevati. Čut za dolžnost in delo je pozitivni tečaj nemškega bitja, brezsmotreno tavanje pa negativni, pravi pisatelj.

Proti koncu prihaja dr. Rohrbach z nekaterimi nasveti. Po njegovem mnenju je treba kolonije razširiti, kajti v Afriki kolonizacija nikakor še ni končana. Ravno tako bi se morali Nemci bolj pobrigati za trge v Turčiji in Orijentu sploh in si pridobiti tam svojim močnem primeren vpliv. Kako dalekosežen politik je dr. Rohrbach, se vidi iz tega, da priporoča svojim rojakom, naj obrnejo svojo pozornost na Kitajsko, kajti tam so tla za obširna svetovna tržišča. Če bi jih pa hoteli Angleži pri tem delovanju motiti ali si celo lastiti nekako pokroviteljstvo nanjimi, tedaj brez strahu v boj, topovi naj odločijo. Tudi če bi bili premagani, ne bo slabejše, kot če bi se brez boja udali angleški premoči.

Precej optimistično končuje pisatelj svoja razmotrivanja. Vidi se mu, da so že dani vsi pogoji, da se razširi vsenemška misel in vsenemški duh po Aziji in Afriki in obvlada sploh ves svet v vshoda do zahoda.

Shodi.

Sv. Anton v Slovenskih goricah.

Nač vse nepričakovano lepo se je obnesla veselica bralnega društva. Veselil nas je velik obisk naših sosedov, naše inteligence in naše ljube mladine. Ob enem smo bili prepričani, da so vsi igralci dobro pogodili svoje vjoge, da ima naša mladina veliko smisla za društveno življenje. Ta veselica je bila namreč nekaj začetek resnega in trajnega izobraževalnega dela, na katero se naše katoliško bralno društvo sedaj pripravlja. Kakor sta se namreč v pretečenem mesecu reorganizirali in na novo poživeli naši Marijini družbi, mladeniška in dekliška, tako se zopet na novo ustanovljata obe zvezi, mladeniška in dekliška. Veliko zanimanja je opaziti in prepričani smo, da se vstrajnemu delu na društvenem polju ne bo odrekel tako lahko kateri izmed naših mladih.

Pameče.

Podružnica „Slovenske Straže“ je priredila na binkoštni pondeljek in kvaterno nedeljo dve lepi in zanimivi igri. Nal vse vrli igralci, dasiravno nekateri novinci, so se rešili vendar vsak svojo vlogo v zadovoljnost, tako da so se sosedni igralci res čudili in zaslužijo na tem mestu posebno pohvalo. Med res mnogobrojnimi udeleženci veselice so prišli blagi gostje iz vseh sosednih župnij, celo iz Guštanjaj ter so si pri kupicah dišečega haložčana želeli v kratkem „na svidenje!“ v sloveči Vrhnjakovi gostilni v Pamečah.

Sv. Duh na Ostrem vrhu.

Kakor obmejni stražnik stoji prijazni Ostri vrh na naši skrajni narodni meji. Iz njegovega vrha človek lahko premotri našo najsevernejšo narodno mejo, a pogledi gredo že tudi dalje, v popolnoma nemške kraje. Gor na tem vrhu so si večeraj postavili naši vrli obmejni bojevniki temelj za krepko obmejno trdnjavo: ustanovili so si katoliško slovensko izobraževalno društvo. Postavljen je še le temelj, toda kdor pozna vstrajne in neupogljive prebivalce našega Kozjaka, ta je uverjen, da bo na tem temelju nastala mogočna trdnjava, ki bo klubovala vsem nasprotnim navalom. Kakor kipi Ostri vrh že tisočletja neomajno proti nebu, tako bo v bodoče ta trdnjava, ki smo jo pričeli graditi na njegovem vrhu pri Sv. Duhu, stražila za vse čase našo ogroženo slovensko domovino.

Leop dan je bil večeraj. Kakor da bi se radovalo solnce z nami, ker nočemo zaostajati za drugimi kraji po širni slovenski domovini, ampak hočemo hiteti tudi mi nasproti solncu, ki zmaga in preganja temo, je sipalo solnce radodarno svoje žarke na našo lepo pogorje. Vsa narava se je kopala v svetlobi, vsa se je smejala radosti. In tam zgoraj, na prostem pred cerkvijo, se je po slovesnem cerkvenem opraviilu izvršila ustanovitve. Na stotine je bilo mož, fantov, žen in deklet, ki so se zbrali k temu velepomembnemu zborovanju.

Za slavnostnega govornika je prihitel k nam neumorno delavni dr. H o h n j e c, ki je vodil tudi cerkveno slovesnost. Po prisrčnem pozdravu je v daljšem, zanimivem govoru, ki je bil večkrat prepleten z zdravim humorjem, očrtal namen in pomen katoliških slovenskih izobraževalnih društev. Zlasti tople so bile besede, s katerimi je govornik bodril zbrane k narodni zavednosti. Z željo, naj bi se društvo lepo razvijalo v blagor poštenega krščanskega slovenskega ljudstva, ki že stoletja imenuje to zemljo svojo last, je zaključil svoj krasen govor.

Nato je bil izvoljen sledeči odbor novega našega društva: Jakob Građišnik, posestnik, predsednik; Jurij Gril, posestnik, podpredsednik; J. Građišnik, mladenič, tajnik; Mina Građišnik, mladenka, blagajničarka; Jakob Rožman, župnik, knjižničar; Tone Jarc in Jakob Građišnik, odbornika.

Častiti gospod Rožman se je konečno prisrčno zahvalil gospodu govorniku in zborovanje je bilo zaključeno.

Novemu društvu pa ključemo: Bodi pozdravljeno v veliki četi naših izobraževalnih organizacij, stoj krepko na braniku za našo rodno zemljo!

Nasilje slavi orgije.

Onečašenje ogrske državne zbornice traja dalje. Grof Tisza je v nasilju in krutosti napram političnemu nasprotniku presejal samega sebe. Ne simpatiziramo ne z ogrsko vlado, ne z ogrsko opozicijo. V nobeni teh dveh strank ne vidimo zastopanih ogrskih ljudstev. Prva je odsev reakcionarnega ogrskega junkerstva, katerega prototip je Tisza. Od take vrste ljudi široke ljudske mase ne smejo ničesar dobrega pričakovati, in kako se razumejo na pravico, so pokazali s svojim brezobzirnim nastopom napram opoziciji. Njim je moč, sila nad vse. Preko postav, preko pomandranih trupel nasprotnikov divjajo naprej in uživajo do nasladnosti, kadar bredejo v človeški krvi. Reakcionarni tirani so to. Opozicija bi morala biti kot „preganjana nedolžnost“ našim čustvom bližja, toda ni. Dokler se je Justh z vso vnemo svojega živahnega temperamenta boril v prvi vrsti za volilno preosnovo, je bila ta prikazen bogatega ogrskega plemiča simpatična vsaj v gotovih ozirih. V nekoliko neokretnih in robotnih potezah neizprosnega Justha smo domnevali videti poštenega bojevnika za ljudske pravice. Sedaj pa, ko se je opozicija sklenila in so prevzeli varuštvo nad volilno reformo možje Apponyvega, Andrassyjevega in Kossuthovega kalibra, so te simpatije mahoma izgubile iz vrst opozicije in se je zlokobno zasmejala hinavščina. Na eni strani nasilje, na drugi podla neokritičnost, ki izrablja svete zahteve v sebične strankarske namene, naša notranjost ostane za obe strani enako hladna.

Drugo pa je, kar mora vznemirjati vsakega prijatelja ustavnosti pri pogledu na ogrske razmere: skrb za parlamentarizem. Početje grofa Tisze je naravnost neizbrisljiva oskrunba vsega ustavnega življenja. Ze popolnoma protipostavno enbloc sprejetje brambne reforme mora vsakega prijatelja ustavnosti napolniti s strahom. Ravno tako so razna druga glasovanja v torkovi seji ogrske zbornice, n. pr. sklep o predpoldanskih in popoldanskih sejah ustvarile celo vrsto prajudicov, napram katerim so manjšine v ustavnih korporacijah lahko brezpravne. Kar se je pa dogodilo potem, ko so bili postavni izvoljeni poslanci kratkomalo iztirani iz sejnice, to presega višek parlamentarnih škandalov in pomenja za vse čase sramo-

ten pečat na ogrskem državnem zboru. In da so se ta nasilja v sredo ponavljala, to da misliti in nas sili, da tako ravnanje najostreje obsodimo. Kakor da bi iztegoval absolutizem svojo ledeno-mrzlo, koščeno roko po ljudskih pravicah, se mora doždevati, če čita človek poročila o nečuvenih dogodkih v Budimpešti.

V naslednjem kratko poročilo o sredinih dogodkih:

Budimpešta, dne 5. junija.

V našem mestu izgleda, kakor v dobi obsednega stanja. Vsi večji prostori so zastraženi od vojaštva, policija in orožniki patrolirajo po mestu. Poslopje drž. zbornice obdaja kordon vojakov in 2 stotniji huzarjev. Vsi izhodi iz parlamenta so zastraženi.

Kmalu po deveti uri pridejo vsi opozicijski poslanci pod vodstvom grofa Alberta Apponyja in Justha v parlament. Četrte ure pozneje se pripelje predsednik grof Tisza. Tudi kulobarji so zastraženi. Ob 11. uri stopi predsednik Tisza v zbornico in se poda na predsedniški prostor, da otvori sejo. Poslanci opozicije uprizorijo grozen hrušč in silen kraval; predsednika ne razume nihče. Med divjim hrupom in vpitjem padajo razne psovke na predsednika. Predsednik suspendira sejo za 5 minut in zapusti zbornico. Vpitje in ropot pa se ni polegel in je trajal približno ¼ ure, ko naenkrat vstopi višjepolijski nadzornik v zbornico v spremstvu 50 policajev. Z listo v roki koraka naravnost do poslanca Julija pl. Justa in ga pozove, naj zapusti zbornico. Just se pa za poziv ne zmeni. Policijski nadzornik da znamenje in dva policajca primeta Justha, ga dvigneta kvišku in ga takorekoč odneseta iz zbornice. Ta prizor se je ponovil 8krat. Do 11. ure so naravnost odnesli iz zbornice 8 opozicijskih poslancev. V vsem tem času je trajal hrup in ropot dalje. Opozicija je sklenila, da se pusti odnesti iz zbornice mož za možem. Do polдне je bilo iztiranih še nadaljnjih 34 poslancev; ker so pa ostali opozicijski poslanci uvideli, da so izročeni policijski pesti, so končno vsi pod vodstvom grofa Apponyja zapustili zbornico.

Sedaj še-le je nastal mir in grof Tisza je izročil takoj tiste poslance, ki so imeli razna godala pri sebi, imunitetnemu odseku, ki je več poslancev, tako tudi Justha, izključil od 15, oziroma od 10 sej.

Po prehodu na dnevni red je rešila zbornica v tretjem branju lionvedni zakon in v prvem branju vojaški kazenski red.

Ob 12. uri popoldne je bila specialna debata končana in seja zaključena.

Popoldanska seja se je pričela ob 4. uri. Na dnevnem redu je bila specialna debata o vojaško-kazenskem pravnem redu za honved, dalje tudi predloga za ustanovitev univerz v Debreczinu in Požunu. Že ob ¼4. uri je prišlo v zbornico kakih 60 opozicijskih poslancev pod vodstvom poslancev Julija Justa in grofa Apponyja. Tik pri vstopu pa jim je zabranil vstop v zbornico policijski komisar Schmidt, ki je izjavil, da ima nalogo, izključenim poslancem ne dovoliti vstopa. Policijski komisar je slednjič izjavil, da grofu Apponyju dovoljuje prehod skozi policijski, okrog parlamenta postavljeni kordon. Vsi poslanci so energično protestirali proti taki odredbi in prišlo je med njimi in policijo skoro do pretepa. S silo so si napravili opozicijski poslanci pot k zbornici in so korporativno odkorakali v posvetovalnico, kjer so se mirno vsedli na svoja mesta. S policijskimi organi so se morali tudi ostro prerekati poslanci Smreczanyi, Aleksander Gal in Hollo.

Med tem časom pa sta vstopila v zbornico policijska nadzornika Pawlik in Benicky s kakimi 120 policaji. Policijski nadzornik Pawlik je vse one poslance, ki so bili pri dopoldanski seji izključeni, pozval v policajem primernem tonu, da se naj mirno odstranijo iz dvorane. Poslanci so to zahtevo odločno odklonili. Ves razkačen je dal nato Pawlik odvesti vse opozicijske poslance iz dvorane. Policaji so v svoji policijski surovosti prijeli tudi grofa Karolyja in ga s silo odnesli iz dvorane. V zbornici ostali opozicijski poslanci so priredili svojim tovarišem prisrčne in burne ovacije.

Ob ½5. uri je predsednik grof Tisza otvoril sejo. V dvorani so bili le člani vladne večine. Delovna stranka je ostala sama.

Zbornica je brez daljše debate sprejela predlog glede ustanovitve madjarskih univerz v Debreczinu in Požunu.

Nato je poročal imunitetni odsek o svojih sklepih in je predlagal, da naj zbornica sklene izključiti: poslanca Julija pl. Justha za nadaljnjih 30 dni, torej skupaj za 45 dni, poslance: Gezo Polonyja, Lovaszja in Eitnerja za nadaljnjih 15, torej skupaj na 25 dni. Za 15 dni so bili nadalje izključeni od sej poslanci: Abraham, Barabas, grof Bathiany, Beck, Benedek, Egry, Fernbach, Gal, Hollo, Huszar, Ivanka, Ivan Justh, Kallay, grof Karolyi, Desider Polonyi, Smreczanyi in Zboray.

Konec današnje seje je bil ob 7. uri zvečer. — Prihodnja seja v petek.

Tisza na obtožno klop!

Opozicija je sklenila po poslancu Polonyju vložiti proti grofu Tiszi kazensko ovadbo zaradi omejevanja osebne svobode poslancev.

Grof Karolyi grozi.

Senzacija vzbuja grožnja znanega grofa Karolyja, ki se je med iztiranjem poslancev zarotil v kulobarjih, da ustrelji grofa Tiszo, kjerkoli ga sreča. Razburjenega grofa so somišljeniki komaj pomirili.

V nedeljo, dne 9. junija vsi na Činžat!

Politični pregled.**Državni zbor.****Položaj.**

Naš notranje-politični položaj ni nič preveč rožnat in živimo v prav resnih časih. Politični dogodki na Ogrskem, ki v zadnjih dneh radi svoje senzacionalnosti naravnost izpodrivajo eden drugega, ne bodo ostali brez posledic za našo državno polovico in kličejo naše zastopnike k pozornosti. S sprejemom neizpremenjene vladne predloge brambne reforme na Ogrskem so se postavili sedanji mogočnjaki na Ogrskem zopet v pozo „rešiteljev domovine“, „edini pravih patrijotov“ itd. in bodo gotovo skušali ta z nasiljem doseženi uspeh pri merodajnih faktorjih izkoristiti. Grof Tisza, ta premeteni plemenitaš z alturnim absolutizmom in zviti, kot kača gibčni pl. Lukaacs gotovo ne bosta zastoj obremenila in očrnila svojega spomina. Na račun tostranske polovice bosta skušala pridobiti za Mažare raznih ugodnosti.

V tem oziru je pa nevarnost še tem večja, ker je naš parlament brez vodstva in so stranke velikih narodov, ki so se združile v delovno večino, za delo nesposobne in nezmožne. To bridko resnico je dr. Korošec, kakor znano, že v svojem pondeljkovem govoru brez pardona povedal večini v brk, a jo je v torek, ko je imel kot minoritetni poročevalec sklepno besedo, še izpopolnil. Razkrinkal je vso demagogijo, ki jo vrše takomenovani „prijatelji“ uradništva s službeno pragmatiko, pri kateri bi bili leta 1910 lahko že to dobili, kar zdaj zahtevajo, a noče vlada dati. Rogal se je tudi strahopetnosti večine, ki vidi povsod obstrukcijo in še le na grožnje z obstrukcijo mehka postane, ker s tem indirektno aprobira obstrukcijo kot edino pametno parlamentarno orožje.

Iz vsega vidimo, da je političen položaj skrajno zamotan in da bo treba velike previdnosti in pa spretnosti, če hočemo zabraniti, da ne bo šlo vse vkup v „franže.“

Dunaj, 5. junija.

Sredina seja državne zbornice je bila pusta in enolična; vršila se je pred praznimi klopmi. Ker v tem tednu vsled praznika ni več nobene seje, je le malo poslancev na Dunaju. Vsled tega Rusinom ni bilo težko, onemogočiti obe seji budgetnega odseka. Dogodki na Ogrskem imajo trenutno le ta vspeh, da se misli na to, — pa samo misli — kako pospešiti delo v brambnem odseku, da bi pred pričetkom polletnih počitnic vsaj majhno poročilo prišlo pred zbornico, s čimur bi bilo omogočeno drugo in tretje branje. V to svrhu bi morala zbornica podaljšati zasedanje do približno srede julija.

Na dnevnem redu je bilo nadaljevanje specialne debate o službeni pragmatiki. Storil se je korak naprej, in sprejeto je bilo v drugem branju prvo poglavje službene pragmatike, ki vsebuje splošna določila o nastavljanju, o pričetku službene dobe, o uradni prisegi itd.

K točki 11, ki se glasi, da mora vsak državni uradnik pred vstopom v stalno državno službo biti uradno zaprisežen, je stavil prostozivarski poslanec Zenker sledeči predlog: „Uradniki, ki ne pripadajo nobenemu v državi pripoznanemu veroizpovedanju, naj storijo službeno prisego le v obliki slovesne zaobljube.“ Večina državne zbornice je pa odklonila ta Zenkerjev predlog.

K predmetu so govorili poslanci dr. Korošec, Topolka, dr. Ofner, dr. Steinwender in Biankini, na kar je bila seja zaključena.

Prihodnja seja v pondeljek dne 10. t. m.

Grško.

Vlada je sklenila v znak dobrega razmerja med Grško in Črnogoro zopet zasesti že dolgo prazno mesto grškega poslanika na Cetinju.

Galicija.

Pri zadnjih demonstracijah pred ruskim konzulatom v Lvovu zaradi rusinskega vseučilišča je bil med drugimi ranjen tudi čiljak lvovske tehnike Nepomuk Zakowski. Dobil je od nekega ređarja s sabljo udarec po glavi. Otpotoval je v Zagloblje na Ruskem Poljskem, kjer je umrl dne 1. t. m. na zadobljeni rani.

Turčija.

Iz zanesljivih virov poročajo, da se vrše resna pogajanja med Turčijo in Rusijo glede železniških prog ob Črnem morju, glede katerih je bila, kakor znano, pred leti pogodba med turško vlado in „Regie generale des chemins de fer.“

Raznoterosti.

Novi c. in kr. dvorni in grajski župnik, naslednik škofa Mayerja, je postal s cesarskim imenovanjem z dne 1. junija t. l. dr. Ernest Seydl. Rojen leta 1872 v Mnišku na Češkem je stopil Seydl v dunajsko bogoslovnico ter bil posvečen v mašnika leta 1895. Po kratkem kaplanovanju v idiličnem kraju Pressbaum na Nižje-Avstrijskem je bil poklican v bogoslovnico nazaj kot podravatelj, da ob enem napravi rigorozo za doktorat bogoslovja. Leta 1902 je bil dr. Seydl imenovan profesorjem za krščansko modroslovje in pedagogiko na dunajski bogoslovski fakulteti. Naslednje šolsko leto je bil imenovan za c. in kr. dvornega kaplana in učnega ravnatelja z. kr. višjega duhovniškega zavoda pri sv. Avguštinu na Dunaju. Odlikovan s častnim komorništvom Nj.

papeške svetosti je postal mons. dr. Seydl v teku let c. in kr. dvorni nadkaplan in dvorni ceremonier do svojega novega imenovanja. Dvorna župnija oskrbuje dušno pastirstvo cesarskih uslužbencev in šteje okoli 380 duš. Dvorni župnik je tudi spovednik Nj. veličanstva. Ob enem je dvorni župnik vrhovni ravnatelj v imenovanem zavodu pri sv. Avguštinu. V znanstvu se dr. Seydl odlikuje kot poznavatelj starokrščanske filozofije in pedagogike ter novodobnih modroslovcev. Daljše eseje je spisal o Nitzscheju in Tolstem. Pri Leonovi družbi in katoliških akademskih društvih je bil pogost predavatelj o modroslovskih vprašanjih.

Iz poštne službe. Predsednik poštno-brzojavnega ravnateljstva za Štajersko in Koroško, Karol Pokorny v Gradcu, je stopil v pokoj. Povodom umirovljenja mu je cesar podelil viteški stan.

Zopet slovenska zmaga v mariborski okolici. Pri občinskih volitvah v občini Dobrenje v župniji Spodnja Sv. Kungota so zmagali slovenski kmetje, ki imajo v odboru veliko večino. Za župana je zopet izvoljen Slovenec gospod Poljanec; svetovalci so sami naši možje. Veselo znamenje, da v krajih, kjer rogovili in se šopiri Südmarka in Schulverein, zmagujejo v občinah slovenski možje. Nasprotniki, ne boste nas še tako hitro pohrustali!

Liberalcem svetujemo, naj rajši premišlujejo, grdobijo Erženove izsiljevalne morale, kakor da govore o moralni obsedbi naše stranke po porotni obravnavi proti Kregarju. Kregar je bil soglasno oproščen in je dobil s tem najlepše zadoščenje. O liberalcih se pa je izkazalo, da jim je dobra vsaka laž, če z njo nasprotniku škodujejo. Liberalci so pač lažnivci, ravno tako še sedaj kakor prej in brez laži ne morejo živeti.

„Edelvolk.“ Ako se človek izprehaja v mariborski okolici in ga pot človeče med žitna polja, tedaj videti baš v tem času nemško kulturo in „visoko razvit“ čut do lastnine bližnjega, v jako lepi luči — veliko žita je poteptanega samo radi tistega plevela, ki je nemška narodna cvetka. Od robatih turnarjev pa do nežnih frajlic vse dirja magari v sredo polja, pa celo odraščeni ne delajo nobene izjeme. Kar ne uniči toča in druge uime, pa uničijo Švabi in nemški kutarji. Tako vandalično pustošenje kmetovega edinega bogatstva bo najbrže vedel opravičiti „edini prijatelj kmetov“, ptujski „Štajerc.“ Da je za „Edelvolk“ tako ravnanje grdo, ni treba povdarjati.

Jugoslovanska umetniška razstava v Belgradu. Na četrti jugoslovanski umetniški razstavi v Belgradu je razstavilo 85 jugoslovanskih umetnikov že nad 1000 umetniških proizvodov. Razstavo nameravajo meseca junija prenesti v Sofijo. Srbska vlada, belgradska mestna občina in srbski kralj Peter so kupili veliko razstavljenih umetnin. Na inicijativno srbskega kralja Petra se zgradi v Belgradu umetniška galerija in razstavni paviljon.

Avstrijsko mornariško društvo. Dne 29. maja je imelo avstrijsko mornariško društvo v slavnostni dvorani nižje-avstrijskega obrtnega društva na Dunaju pod predsedstvom princa Alfreda Lichtensteina občni zbor. Zastopanih je bilo mnogo članic. Iz letnega poročila je posneti, da je število udov v pretečenem letu naraslo od 13.000 na 26.532, blagajna se je pa pomnožila od 95.557 K na 206.482 K. Društven list „Die Flagge“ izhaja že v 28.000 iztisih. Z lepo uspešnimi prireditvami, s predavanji, s potovanjem na morju, s prireditvijo slavnostnih koncertov je nastalo splošno zanimanje za to društvo. Za povzdigo prometa tujcev se je dovolil za zgradbo hotela v Kotoru izdaten prispevek. Za ponesrečene mornarje se je naložila glavnic 100.000 K. Da zadobe otroci čuvajev na obrežnih stolpih-svetilnikih tudi ljudskošolsko izobrazbo, je vprizoril komite gospa akcije, ki obeta najlepših vspehov. Z zadovoljstvom je vzel občni zbor na znanje, da se je letos tudi v Mariboru ustanovila podružnica avstrijskega mornariškega društva, ki že šteje 328 udov. Predstojništvo podružnice v Mariboru ima to-le načelstvo: načelnik ekscelence pl. Sagburg; načelnikova namestnika baron Pach in okrajni glavar dr. Adam pl. Weiss-Schleussenburg; zapisnikar namestniški tajnik Sima-Gall; blagajnik dr. Seherbaum; odborniki: ravnatelj realke Bitner, generalni major pl. Dalmata, zdravnik dr. Ipavic, namestniški konceptni pračtikant dr. Lajšič, odvetnik dr. Orosel, dvorni svetnik Perko in načelnik trgovskega gremija Wolf. Namen društva je vzbujati zanimanje za morje, za plovbo po morju, za naše pomorsko obrežje, a hoče tudi oživljati družabno življenje po naših mestih, tako tudi v Mariboru.

Štajersko.

Mariborske novice.

Procesija. Včerajšnja procesija z Najsvetejšim je bila za Maribor nenavadno imponantno počestvenje sv. evharistije. Ob najlepšem vremenu se je vila procesija po okinčanih mariborskih ulicah. Udeležba je bila naravnost ogromna. Najsvetejše je nosil ekscelence prem. knezoškof sam, ob spremstvu gospodov kanonikov, drugih duhovnikov in bogoslovcev. Procesije so se udeležili med drugimi poveljnik tukajšnje vojaške garnizije, ravnatelj c. kr. gimnazije dr. Tomišek, ravnatelj učiteljskega Schreiner, okrajni glavar pl. Weiss, načelniki drugih c. kr. uradov, profesorji tukajšnjih zavodov, župan dr. Schmiderer, oddelek vojaštva, dijaki raznih zavodov, šolarji, ve-

teranci, razna društva ter pevski zbor in godba. Red je bil izboren. Tako krasne procesije še Maribor ni videl. S tem je Maribor pokazal, da hoče posebno slaviti letošnje evharistično leto.

Tekmovalno streljanje mariborskih gimnazijcev v sredo, dne 5. t. m. dopoldne, je izborno izpadlo. Po splošnem zatrjevanju so dijaki prav dobro streljali. Izmed Slovencev sta dobila tretje darilo (lepa ura-budilka) abit. Muhič in četrto (zlat za 10 K in 2 jubilejni kroni abit. Kovačec. Vseh strelcev je bilo okrog 90. Ker je bilo čez 70 daril, je skoro vsakdo nekaj dobil. Razun dijakov se je zbralo na strelišču tudi več občinstva. Zbrane je pozdravil ravnatelj dr. Tomišek, ki je povdarjal pomen strelnih vaj. Abit. Kožuh se je v imenu strelcev toplo zahvalil g. stolniku Kiszwarday, ki je vodil strelne vaje in mu je izročil v spomin dar strelcev, lepo tobakiro.

Zrakoplov v Mariboru. V nedeljo dne 9. t. m. ob 9. uri predpoldne se bo na prostoru pred tukajšnjo mestno klavnico dvignil v zrak zrakoplov „nadvojvodinja Margareta.“ Zrakoplovbe se udeleži nadvojvoda Jožef Ferdinand. Omenjenega dne predpoldne je promet na Gaswerkstrasse od Puffgase pa do Ueberfuhrstrasse ustavljen. Pristop na omenjeni prostor imajo samo oni, ki se izkažejo s tozadevnimi legitimacijami.

Studenci pri Mariboru. V soboto dne 8. t. m. se vrši v prostorih tukajšnjega izobraževalnega društva ob 8. uri zvečer predavanje. Pride govornik iz Maribora. Ker je preklapanje velike važnosti za naše bodoče delo v Studeneh, prosimo prav obilne udeležbe.

„Slovenska Straža“ ima v pondeljek svoj vsaktedenski družinski sestanek v gostilni g. Kovačiča („Zur grünen Wiese“ v Melju.

Ptujske novice.

Smrtna kosa. Dne 4. t. m. je umrl klobučar J. Slavetič v Gosposki ulici.

Samoumori. Dne 3. t. m. se je ustrelil neki četovodja tukajšnjega pionirskega oddelka. Učinil je to bojda iz nesrečne ljubezni. — Istega dne popoldne pa se je obesil na nekem travniku ob Rogoznici želar Jakob Simonič iz Spuhlja. Vzrok so bili domači prepri.

Naš mestni magistrat si je hotel gotovo pridobiti nevenljivih zaslug, ker se procesije na Telovo ni udeležil niti po enem članu. Gospod župan, je li to doslednost?

Trboveljske novice.

Trboveljska premogokopna družba je v konsumnem skladišču znižala cene živil za delavce in uradnike, tako da oddafla slanino, krompir, moko, fižol in sploh vse domače pridelke po lastni ceni. To bo sedaj velik pripomoček za revne delavce. V tem oziru se je trboveljska družba izkazala zelo kulantno. Radovedni smo, kaj bo storilo delavsko konsumno društvo, ko rudečkarji vedno govorijo, da imajo konsum le za to, da dobijo delavci živila bolj po ceni. Dosihmal je bilo sicer nasprotno. Splošno se je vedno trdilo, da je bila vsaka reč v delavskem konsumu za 3% dražja, kakor pa v rudniškem skladišču. Tako pomagajo rudeči sodrugi svojim pristašem.

Stavka. V torek dne 4. t. m. je stopilo delavstvo pri podjetniku na Dobrni — kakih 200 mož — v stavko. Macedonci so zahtevali večje plačilo; deloma se jim je ustreglo in so začeli drugi dan zopet delati.

Drugi kraji.

Hoče. Dne 16. t. m. popoldne je zborovanje Mladeniške zveze in Orlov, Mladenci, pridite!

Sv. Lenart v Slovenskih goricah. Dne 16. t. m. dopoldne se vrši pri nas shod županov šentlenartskega okraja. Zboruje se v Arnušovi dvorani. Poročajo poslanci dr. Korošec, Pišek in Roškar. Natančnejši vspeh priobčimo prihodnjic. Po zborovanju županov, ki ga priredi politično društvo za šentlenartski okraj, se vrši občni zbor političnega društva z običajnimi poročili. Na shod niso vabljeni samo gospodje župani, ampak vsi naši možje in mladenci. Pridite v obilnem številu!

Sv. Križ nad Mariborom. V nedeljo dne 9. t. m. bo gospod potovalni učitelj Pirstinger poučeval ob 11. uri predpoldne v Kočvarjevi gostilni, popoldne ob 3. uri pa na prostem pri Sr. Urbanu.

Šentjanški fantje in dekleta priredijo dne 9. junija ob 3. uri popoldne gledališko predstavo s dvema igrama v župnijskih prostorih. Pri veselici sodeluje pevski in tamburaški zbor. Vabimo vse zavedne Slovence. Zabave in smeha bo na cente. Blagajna se odpre ob 3. uri popoldne. Po veselici prosta zabava.

Jarenina. Na Petrovo, dne 29. junija, se vrši tukaj velik dekanijski dekliski shod. V cerkvi in na shodu zunaj cerkve govori dobro znani mladinski organizator g. dr. H o h n j e c iz Maribora. Dekleta iz Slovenskih goric dne 29. junija v Jarenino!

Gornjigrad. V zadnji številki „Narodnega Lista“ z dne 30. majnika me napačda neki liberalček, kateremu sem kot trn v peti in katerega že lahko vsak na prvi mah spozna po njegovem petju, ki se večkrat na dan spremeni. Očita mi, da sem jaz kot cerkveni ključar v zavesti si svoje službe, začel strogo postopati proti organistu in mu kruh odjedati. Grdemu liberalnemu dopisniku naj bo za prvokrat in zadnjikrat povedano, da jaz do sedaj še nisem nobenemu kruha odjedel, temveč si ga bo dotičnik sam, če se ne predrugači. Ker se tudi očita, da so častiti gospod tukan vsem pevkam prepovedali hoditi na kor

pet, izjavljam, da je to čisto popolnoma izmišljena laž. Prepovedalo se je samo eni osebi, a drugim ne, toda dalje o tem ne govorim. Ti fantalinasti dopisni, ali nimaš zadosti možgan v glavi? Ali ne moreš toliko pametno misliti, da bi znal, da je bila služba organista odpovedana že lansko leto meseca oktobra, jaz pa sem prevzel cerkveno ključarstvo še le dne 24. sušca t. l.? Naj ti bo še povedano, da tebe popolnoma nič ne briga, če mojo hišo večkrat po opravljenih počastijo gospodje dušni pastirji. Ti skrbi raje za se, mene in druge pa pusti pri miru. Ker me pa tudi pozivljaš, da naj bi hodila jaz in Mrkuš na korpet, ti povem, da sem bil poprej v Pevskem društvu in tudi cerkveni pevec, kot si ti, fantalin, znal peti. Kar se pa tiče drugih napadov, ne odgovorjam, ker to bi bil pač v resnici čaroben duet. Dokler mi pa ne dokažeš s pričami, ali pa ne prekličeš svojih laži, te smatram za nesramnega podlo-liberalnega lažnjivca. Gornjigrad, dne 3. junija 1912. Ant. Rojten, kovač.

Škale. Bralno društvo v Škalah priredi v nedeljo dne 23. t. m. veselico in sicer gledališko predstavo veseloigro „Čevljar“; vspeh objavimo pravočasno. Društvo je nameravalo to stvar prirediti poprej, a smo se ozirali na sosedna društva, ker imajo tudi prireditve prejšnje nedelje in se hočemo tudi mi istih udeležiti, kar pa tudi potem obratno pričakujemo. Škalčani vedno v velikem številu posečajo narodne prireditve pri sosedih, zlasti v Soštanju in Šmartnu itd. ter uljudno prosimo, da se nam v enaki meri vrne.

Mala Nedelja. Kmetijska podružnica naznanja, da se vrši v nedeljo dne 9. t. m. po rani službi božji v šoli predavanje o živinozdravništvu, ki ga ima okrajni živinozdravnik gospod Pirnat iz Slovenjgradca. Pred vsem boče pouk o uporabi troakarjev in požiralnikov cev v slučajih napenjanja goveje živine, kateri dobi podružnica ož c. kr. kmetijske družbe; nadalje se bo razpravljalo o najpogostejših živinskih boleznih. Vsakomur je prosto, staviti vprašanja, tičočih se živinozdravniške vede.

Dobrna. Avtomobil, ki je vozil med Celjem in Dobrno, se je dne 3. t. m. strl. Nabito poln je moral takoj pri pošti obstati. Topličarji in drugi so si morali najeti izvoščake, da so prišli na svoj cilj na Dobrno, a prtljage še do danes ni iz Celja semkaj. — Grozne so res razmere, katere povzročata naš deželni odbor.

Zreče. Za župana je zopet izvoljen g. Josip Winter; tudi zadnji dve perijodi je načeloval občini. Svetovalci so gg. Kračun, Presker, Rožen, Vidmar.

Rogaška Slatina. Sezona ali čas za zdravljenje se je začel dne 15. maja. Prva odlična gosta sta ekscelence grof Geza Ziči iz Ogrskega in pa grof Norman iz Valpove v Slavoniji, oba vrla katoliška moža. Dne 1. junija pa je semkaj došel presvitli gospod škof dr. Ivan Krapac iz Djakova, ki kot tukajšnji „kurgost“ slavi letos 25letnico. Se na mnoga leta! Kakor znano, je rajni škof dr. Strossmayer tudi redno semkaj zahajal skozi 40 let in večkrat izjavil: „Milosti božji v prvi vrsti, a potem se pa imam zahvaliti Rogoški Slatini za zdravje in veliko starost.“ Nepozabni veliki vladika je umrl čez 90 let star. Slatina pomaga.

Št. Andraž pri Velenju. V nedeljo dne 9. t. m. se vrši ustanovni shod Mladeniške zveze v društveni sobi. Začetek točno ob 8. uri. Mladenci, ta dan vsi na plan in pripeljite seboj še druge prijatelje! Poroča predsednik Zveze slovenskih mladeničev, V. Zajc.

Št. Janž na Vinski gori. V nedeljo dne 9. t. m., popoldne ob 3. uri, se vrši v župnijskih prostorih gledališka predstava „Oh, ta Polona“ in „Kmet in fotograf.“ Na vspehu je še petje, tamburanje, šaljiva pošta in prosta zabava. Prosimo sosedna društva, da se udeležijo mnogobrojno te naše prireditve.

Brežice. Komaj je prevzel naš novi poštar vodstvo tukajšnje pošte, je že pokazal, kako si predstavlja „nepriustransko“ uračovanje. S čudovito naglico je dal odstraniti dvojezičen napis (ki je bil sicer že res potreben obnovitve), in ga nadomestiti s samonemškim. Zelo se pa moti, ako misli, da bomo brežiški Slovenci ta njegov, naravnost izzivajoč čin mirno prezrli! Dobro, da nas je takoj v začetku opozoril na svojo osebo! Ali je morda poštni urač samo za peščico brežiških nemškutarjev (saj pristnega Nemca med njimi ni!), ali pa tudi za ogromno večino slovenskega prebivalstva? Odločno zahtevamo, da pouči poštno ravnateljstvo v Gradcu našega poštarja, da brežiška pošta ni primeren kraj za javno dokumentiranje poštarjevega zasebnega političnega prepričanja; našega g. poslanca pa prosimo, da stori energične korake, da se bo odvzelo našemu poštarju enkrat za vselej vsako veselje, delovati pri uraču za pankertno brežiško nemčurstvo!

Artiče pri Brežicah. Shod S. K. Z. se vrši dne 9. junija po pozni sv. maši. Poročat pride g. dr. Iv. Benkovič in drugi. Vabljeni so vsi naši pristaši iz domače in sosednjih župnij k množestvilni udeležbi.

Primorsko.

Volitev v okrajno bolniško blagajno v Gorici. Pri volitvah v okrajno bolniško blagajno v Gorici je v delavski skupini zmagala socialnodemokratska lista, ki je dobila 965 glasov; italijanski liberalci so s svojimi kandidati ostali s 403 glasovi v manjšini. V skupini delodajalcev so zmagali slovenski kandidati nad italijanskimi nacionalci s 307 proti 200 glasovom. Sedaj je večina v odboru bolniške blagajne —

slovenska. V skupini delojemalcev, kjer so zmagali socialdemokrati, je med 50 člani 20 Slovencev in 30 Lahov, v skupini delodajalcev je vseh 25 izvoljenih delegatov Slovencev.

Korupcija v Pulju. Iz Pulja poročajo: Poleg velike občinske afere je pričela preiskava še v neki drugi stvari in sicer proti vodstvu deželne bolnišnice. Kakor so listi že poročali, je rečeno vodstvo naklonilo dobavo kruha tukajšnji kamoraški zadrugi: „Panificio cooperativo“, dasi je tukajšnji pek Dekleva oferiral za 10 stotink ceneje pri kilogramu. S tem so bili seveda davkoplačevalci oškodovani. Sedaj je pa cela stvar pri sodnijski preiskavi in smo radovedni na rezultat.

Razgled po svetu.

Veliki sneženi zameti v Južni Ameriki. Iz Južne Amerike poročajo, da tam že več dni neprenehoma sneži. Vse zveze s Chilom so pretrgane. Po nekaterih mestih je sneg do 10 m visok. Šest vlakov je običalo v snegu.

Velika tatvina. V Belovaru je bila na škodo ondotnega parnega mlina izvršena velika tatvina. Ukradena je bila založnica „I. hrvaške študije“ v znesku po 2000 K, glaseča se na ime Ane Talossy. Nadalje je bilo ukradenih 28 bankovcev po 1000 K, 600 bankovcev po 20 K in 300 bankovcev po 10 K. V celem je bilo torej ukradenega za 45.000 kron denarja.

Grkinja turški vojak. „Stampa“ poroča: V E-lasonu je zbolel vojak. Ko so ga prepeljali v bolnišnico v Gotscham, ni pustil, da bi ga zdravnik preiskal, temveč je zahteval duhovnika. Ko je prišel duhovnik, je vojak izpovedal, da je ženska, deklica; povedala je, da je oblekla vojaško suknjo namesto svojega brata. Njena rodbina je revna in če bi njen brat šel k vojakom potem bi bila rodbina uničena. Vrla Grkinja je služila že sedem mesecev pri vojaki.

Zrtev avijatike. Iz Bremena poročajo: Ko sta aviatik Buchstätter in poročnik Stille hotela odleteti k severnozahodni nemški avijatiški tekmi, je zrakov poveljnik padel na tla. Častnik je bil takoj mrtev, dočim je Buchstätter kmalu po padcu vsled zadobljenih poškodb umrl.

Nepravi nadvojvoda. Iz Novega Jorka poročajo, da so tam prijeli 22letnega kuharja Otmarja Gubatta, ki je napravil mnogo velikih sleparij. L. 1909 se je v Parizu predstavljal kot nadvojvoda Karol Henrik, nečak našega cesarja ter izvršil velikanske sleparije. Gubatta je sin nekega dunajskega sluga. V svojih mladih letih je prišel na Nemško, kjer se je izučil za kuharja. Nato je hotel postati igralec. In že takrat je sleparil, ukradel svoji materi nekaj lišpa in je bil na Dunaju tudi za to kaznovan. Potem je šel v Ameriko, kjer se je poročil z gospo Silvijo Thomson, vodovo danskega industrijca Becka. Z njo se je vrnil v Švico, kjer je zelo luksurijsko živel. Iz enega hotela je šel v drugega. Najet je imel tudi avtomobil, za katerega bi moral plačevati vsak dan 50 frankov, ki jih pa seveda ni plačal. Končno je prišel s svojo soprogo v Pariz, kjer se je naselil v hotelu „Continental.“ Živel je popolnoma primerno svojemu stanu. Nato je najel v „Avenue Kleber“ luksurijsko privatno stanovanje za letnih 100.000 frankov. Madame Gubatta je nastopala kot nadvojvodinja in je izdala juvelirju Fontana dragocenosti za 200.000 frankov. Tudi drugim trgovcem je izdala dvojica blaga v veliki vrednosti. Ko so ju prijeli, sta skoro že vse poprodala. Gubatta je bil obsojen na dve leti ječe. Pred par meseci je bil zopet na Dunaju ter je izvršil tam več sleparij, nakar je pobegnil v Ameriko, kjer so ga prijeli v trenutku, ko se je hotel izkreati.

Največji parnik na svetu. Dne 23. maja t. l. so spustili v morje največji parnik na svetu, „Imperatorja“, ki je last Hamburg—Amerika proge. Parnik je dolg 268 metrov. Spomladi leta 1912 bo ta veličanska ladija prvič preplula Ocean. Moštva bo 11 sto mož. Prostora bo pa za 4000 pasazirjev. Priznava se splošno, da ima ta ladija dovolj varnostnih priprav in da družba Hamburg—Amerika proge ne bo tako lahkomišelnost postopala, kakor je postopala White-Star-Line s svojim pred kratkim ponesrečenim „Titanicom.“

* Spreobrnjenja na Angleškem. Na Angleškem je sedaj 12.500.000 katoličanov. Od leta 1899 se je izpreobrnilo h katoliški veri 446 anglikanskih duhovnikov, 205 častnikov, 60 zdravnikov, 129 pravnikov, 66 članov visokega plemstva. Vsako leto se vrača na Angleškem iz anglikanske vere v katoliško cerkev povprečno okoli 10.000 oseb!

* Služba božja na lađjah. Na lađji „Kaiser Fr. Josef“ je daroval prvič sveto mašo tržaški škof dr. Karlin. Po prizadevanju društva sv. Rafaela za varstvo izseljencev je paroplovno podjetje „Avstro—Amerikana“ pod ravnateljstvom viteza Kalista Konsulicha dovolilo, napraviti z družbenim denarjem na krovu te največje avstrijske trgovske mornarice oltar, na katerem lahko potujoči duhovniki mašujejo in zadoste izseljenci svojim verskim dolžnostim.

Tujcev nočejo. V pariškem latinskem delu mesta se je v poslednjem času začelo čudno gibanje. Francoski visokošolci so začeli nekako postrani gledati tuje visokošolce. To sovraštvo se kaže pri raz-

ličnih prilikah. Francoski dijaki vidijo, da je tujih dijakov od dne do dne več. V zadnjem času so francoski dijaki zahtevali naj se v bodoče v njihovo osrednjo zvezo Association Generali des Etudiants ne sprejemajo več tujci, ker bi jih ti kmalu majorizirali. Temu se upirajo zopet tuji dijaki. V luksemburškem parku je prišlo celo do spopadov in je morala policija poseči vmes.

Narodno gospodarstvo.

Mednarodnost kapitala. Kako je kapital mednarodno združen in organiziran, kaže poročilo berlinskih trgovcev, iz katerega posnemamo o internacionalizmu kapitala naslednje: V lanskem letnem poročilu smo posebno poudarjali napredek internacionalnih kartelov. Letos je to gibanje zopet močno napredovalo. Povod tega gibanja je vedno tesnejša združitev internacionalnega kapitala in s tem spojena interesna solidarnost, ki se na primer posebno jasno kaže v obratih s svincom in cinkom. Število internacionalnih kartelov je razmerno nekoliko manjše v primeri z razvojem kartelov sploh. Ali ravno v največjih industrijah opažamo organizacije, ki segajo preko deželnih mej, kakor na primer kartel izdelovalcev tračnic in trust ladjedelcev; tudi v elektricitetni industriji, kemični, tekstilni in drugih znamenjujemo letos prve poizkuse za internacionalno izvažanje in za internacionalno ureditev produkcije in cen. K že obstoječim internacionalnim kartelom rudokopov svinca, evropskih emajlnih tovarn, žične konvencije, internacionalni kartel steklarjev so se letos pridružile še konvencije za določanje cen nemških tovarn za linoleum z inozemstvom in konvencija tovarn za izdelovanje razglednic, ki obsega razen Francoske in Angleške vso Evropo, dalje tudi konvencija vseh evropskih karbitnih tovarn. V tekstilni industriji se je ustanovil kartel avstrijskih in nemških kravatnih industrijalcev in internacionalni sindikat za baržun. Tudi internacionalna zveza med barvarji svile se je sklenila. V teku so pa še pogajanja za ustanovitev internacionalne salpeterske konvencije in internacionalni rudninski trust. — Če nas internacionalni kapitalizem tako sistematično izžema, potem ni čuda, da vse toži o draginji. Kdaj li bodo neki meročajni faktorji napravili konec izsesavanja ljudstva po mednarodnih pijavkah? Čas je že skrajni.

O koristi združnega vnovčevanja živine piše bavarsko združno glasilo „Bayrische Verbandkundgabe“: Neka važna okolnost je povzročila na Švabskem povzdigo združnega vnovčevanja živine. Prodaja živine je bila tam izključno v rokah trgovcev in mešetarjev. Da ti svoje moči niso izrabljali v blagor kmetov, nam niti ni treba omeniti posebej. Popolnoma napačno je kmetom pripovedovati, da so v velikih mestih posredovalnice za prodajo živine. Tak nasvet se je še vedno bridko maščeval. Posredovalnice v velikih mestih so sicer zelo dobra naprava — ali prodajajo samo blago prve in k večjemu še druge vrste. Slabše kmečko blago, katerega pride razmeroma po največ na trg, pa se potom velikomestnih posredovalnic za živino ne da nikoli dobro vnovčiti. To živino nakupi potem vendar le trgovec in mešetar, ki jo proda v kraje z bolj skromnim občinstvom, kakor so na primer glede mesa in živine Monakovčani in Norimberžani. Na Švabskem je le malo blaga prve vrste, na trg pride ponajveč slaba in srednja živina. Kako smo se lotili združne prodaje takega blaga? Treba je bilo ustanoviti vnovčevalne zadruge po okrajih, ogledati in sortirati živino na licu mesta in potem odločiti, katera gre v Monakovo, katera zopet v druga mesta in na druge trge. Slabše blago se je zbralo in poslalo tja, kjer je bilo zanj doseči najboljša cene. Na tak način se je spodrinilo ali vsaj malo omehalo trgovce tudi pri nakupovanju slabšega blaga na Švabskem. Pogosto zažostuje, da se le kje pokaže uslužbenec združne živinske vnovčevalnice in cene že gredo primerno kvišku. Ščasoma boče potrebno dobiti domačih ljudi za vodstvo lokalnih vnovčevalnih združ, da bo poslovanje posredovalnic po mestih lažje in hitreje.

Zakaj študiramo filozofijo?

V spominsko knjigo.

Kaj ne, prav paradoksn vprašanje; kakor da bi ne bilo vsakemu izobraženemu že dovolj jasno, da je študiranje filozofije neobhodno potrebno, bi rekel: conditio sine qua non. Pa vendar se še nahajajo nekateri — skoraj neverjetno — ki še vedno povprašujejo, čemu neki študiramo filozofijo. Tem ali onim, ki begajo semtertje, brez jasnih načel, naj odgovori precizno pa odločno dr. A. Mahnič, filozof, naš prvobornitelj in avtoriteta na tem polju. Besede citiram ad sensum: Do trdne značajnosti (piše dr. Mahnič) ne more priti omikanec, ako si ni podprl in vtrdil svojih nazorov in načel s filozofičnim premišljevanjem. Tak človek, bodi njegovo obzorje še tako obširno, je vedno odvisen, vedno igrača v rokah drugih, ki znajo zajemati iz filozofije in iz te — prav ali neprav — podprejo svoje nauke. Hočete tedaj biti kdaj možaki, značaji, prosti, neodvisni od drugih in ne igrača drugih, tedaj bodite prej filozofi!

Tako govori in sodi Mahnič, ta velikan, in te misli so tudi naše ad literarum sine glossa. Naše

načelo mora biti: študirati za življenje. Študirati je treba zavoljo znanosti same, ker vrednost kot taka, to je sama na sebi, ima svojo vrednost. Ali želite morebiti za to tezo filozofičnih dokazov? Evo jih!

Vednost kot taka ima prvič ontologično vrednost. Vsak actus je nova realitas; tedaj entitativna izpopolnitev človeka. Iz tega ontologičnega principa je človek, kateri le eno, še tako neznanatno resnico več spozna kot drugi, popolnejši kakor oni, kateri je ne spozna. Ratio? Ker pri prvem je resnica že in actu, pri drugem le in potentia; actus in potentia pa sta si kakor perfectio in imperfectio.

Drugič: tudi iz etičnega stališča je vsako spoznanje popolnost, v tem smislu namreč, da je človek ceteris paribus, ki več spozna, kakor drugi, tudi etično popolnejši, kakor oni, kateri nima onega spoznanja. V tem smislu je tudi umevati ono načelo starih modrijanov, da je človek v toliko slab, kolikor je ignorant in dober, v kolikor ni ignorant. Mi tedaj ne bomo nikdar študirali za šolo, temveč za življenje. Vsako znanje, tudi najmanjše, oplemeniti človeka, in zato mu tudi nobena resnica ne more biti indiferentna, sosebno pa filozofija ne, ki je kraljica znanosti in orgine naturalis.

Toliko v premislek. Sapienti sat!

H.

Pismo iz Friburga.

Španski infant.

Don Jaime, španski infant in sin Alfonza 13., ki je bil tukaj v Friburgu v kliniki znamenitega kirurga dr. Raymonda zaradi defekta na lokveli, je odpotoval v prvi polovici maja zopet nazaj v Madrid v spremstvu nekaterih služabnikov. Bajne ni nobenega upanja na ozdravljenje.

Od univerze.

Katoliški univerzi tukaj se bo kmalu postavila krona, to je peta fakulteta, namreč medicinska. Ta mesec (maj) je vlada predložila v likemu svetu načrt glede klinik. Poslopje očesne klinike, katero že nekaj let stoji, bode spremenjeno v kliniko za ženske; kirurška klinika že itak obstoji, in klinika za oči se bo kmalu začela pripravljati. Vlado projekt glede ostalih klinik in sploh kar je potrebno, je v principu sicer aprobiran od velikega sveta, toda specialno se še bode o tem debatiralo meseca novembra t. l. Vlada ima toliko fonda, da ljudstvo ne bode pri tem z nobenimi novimi davki opremljeno. Tako upamo, bo peta hči univerze kmalu zagladala luč sveta v procvit znanosti in prestige katoliške univerze. — Bog čaj!

P. H. K.

Dostavek k modernizmu.

Kakor so nekateri nemški in švicarski časopisi poročali, je dr. Hugo Koch, s katerim smo se že preč par leti pečali, ki je takrat kot modernist sv. katoliški cerkvi hrbet obrnil, duhovnik in profesor, zdaj meseca maja se poročil. Ravno isto je storil tudi drug modernist, dr. Oton Sickenberger, duhovnik in profesor; oba na Bavarskem. Pač res: cherchez la femme.

P. H. K.

Vojska.

V mestu Tripolis.

Odkar so zasedli Lahi mesto Tripolis, se je mesto izpremenilo. Poč gospodstvom polumeseča je bil Tripolis malo mesto, ki so je obdajali starodavni nasipi, oboroženi z zarjavlimi topovi. Na nekem gričku je stala turška vojašnica. Ob nasipih so vodile tri ceste k morju. V mestu je bilo več mošej z bizantinskimi minareti, nadalje ena bolnišnica, ena cerkev, več šol in pošta. Zdelo se je, kakor da prebivalstvo vedno spi.

Odkar so pa zasedli Lahi Tripolis, mesto več ne spi. Po mestu vozi nad 400 tovornih avtomobilov. Začuden starokopitni Tripoličani vidijo vodilne zrakoplove, železniške stroje in železniške vozove, tračnice, in Lahi so nagromadili v mestu streliva za večletno vojsko.

Nad 80.000 laških vojakov tabori pod milim nebom. Okoli mesta grade laški vojaki utrdbe, do 8 m široke jarke, ki obdajajo mesto v velikem polkrogu. Laški vojaki so v Tripolisu pobiti, ker jim ni bodočnost znana. Vsak dan iščejo v varstvo svojih topov sovražnika, ki se pa previdno skriva.

Turki postopajo zelo strogo s svojimi begunci. Dva turška dezerterja so Turki blizu Ainzare bajne vjeli, ju zaprli in ju pustili lakote umreti.

MOJA STARA

izkušnja je in ostane, da za odstranitev poletnih peg, kakor tudi za doseg in ohranitev nežne, mehke kože in belega polta ni boljšega mila, kakor je svetovno znano Steckenpferd-milo, zamko Steckenpferd, od Bergmann & Co., Tetschen ob Labi. Komad stane 80 vin., dobi se v lekarnah, v drožerijah, v parfum. in sličnih trgovinah. Tudi se je zelo dobre obnesla Bergmanns Lilienereme „Manera“ za ohranitev nežnih, belih rok gospa; v tubah po 70 vin. se povsod dobi.

67